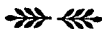

játékok lehetnek. Az alapeszközök bázist adnak ezek megvalósításához, de nem *elegendők*. Megszámálhatatlan óra telt el manipulációs eszközök készítésével, keresgélésével a játékboltban, s ötletek gyűjtésével ahhoz, hogy egy-egy eszköz minél többször, minél változatosabban alkalmazható legyen, és mindig a célt, a matematikaismeretek elsajátítását, alkalmazását, az ellenőrzést szolgálja.

Több kartársam a szülőket is aktivizálta különféle eszközök, felszerelés készítésére. Bemutató tanítások, tapasztalatcserék alkalmával szívesen bocsátottuk közre ötleteinket, sokat tanultunk egymástól. Kosztolányi írta 1905-ben: „A gyermek játéka a tökéletesedés felé való szívós, fájdalmas küzdelemnek a fegyvere. Az életet nemcsak mintázzák, hanem eszményítik is. Komolyabban játsszák, mint ahogy mi éljük.” Ennél szebbet, többet a gyermek játékánál ma is aligha mondhatunk. Legföljebb így, hogy a játék alakítja a gyermeket, megtanítja cselekedni, tevékenykedni, önmagán uralkodni, másokkal együtt munkálkodni, egy célra koncentrálni, képességeit másokéval összemérni. S a játék ilyen megszervezése, levezetése a feladatunk. A nevelőnek pontosan tudnia kell, mit, miért játszat, a gyermeknek ki kell éreznie belőle azt, amit a játék szolgál. A játék nem a munka helyett van, hanem az a munka. S ha ezt mind jobban, tudatosabban végezzük, talán kevesebb lesz az olyan megjelenő cikk, mely a játékot „l'art pour l'art”-nak tünteti fel.

Több megértésre, türelemre és jóindulatra van ma szükségük a tanítóknak, hiszen a sok változás, útkeresés, belső feszítő önkontroll szül egy önmagunkkal való elégedetlenséget. Ez lendítő erő, de ha nem követi letisztulás, elvonja az erőt a nevelő-oktató munkától.

Valamennyi osztályban a tanítónak együttdolgozó társa volt a gyermek. Az eltelt idő sok szépséget, kitaposatlan utat, rengeteg felkészülést, olykor az észrevett hibák nyomán a hiányok pótlását jelentette. Nem megoldhatatlan a matematikatanítás, de nagy hit és állandó önképzés kell hozzá.

KÖNYVES-TÓTH LILLA
Budapest

A KINCSKERESŐ

mint az általános iskolai tanulók könyv- és
könyvtárhasználatra nevelésének motivációs bázisa*

Szeretem a Kincskeresőt. Havonta várom megjelenését. Hároméves kisfiam is megőrül, ha megtalálja táskámban a hintázó lovacskát vagy a könyvszárnyú madarat. Nekem hoztad? – Neked. – Nyomban meg is keressük benne a neki szóló képeket, verseket, mondókákat. Büszkén mutatja újságját otthon tizennégy éves testvérének, s együtt lapozgatják tovább. Örül a Kincskeresőnek az egész család. Még a tizenhét éves lányom is talál benne magának olvasnivalót, ha mást nem, fölolvass belőle a kicsinek. Este későn, már az enyém a Kincskereső. Jó elpihenni a gyermekirodalom kisremekein, a Kincskereső

* A „Hogyan használom fel a Kincskereső irodalmi folyóiratot oktató-nevelő munkámban?” című pályazaton III. díjjal jutalmazott pályamunka.

azonban ennél többet is jelent nekem. Páratlan ötleteket ad munkámhoz: az általános iskolások könyvtárhasználati gyakorlatainak megtartásához, irodalmi vetélkedők tervezéséhez, bemutató foglalkozások levezetéséhez, a 8–10 évesek könyvtárhasználati kalauzájának megírásához... Kimeríthetetlen ötlettárnál is több azonban a Kincskereső. Nemcsak esztétikai élményhez vezető szép olvasmányt nyújt gyermekeink kezébe, hanem a könyvtárhasználathoz vezető *munkaeszközt* is, miáltal kedvet ébreszt bennük az új és új olvasmányok földéréséhez.

A Kincskereső ilyen irányú *nyitottságát* szeretnénk, ha minden olvasója megérezné. A Kincskereső minden egyes száma, valamennyi rovata túlmutat önmagán, s válaszol a tizenévesek egyik legégetőbb kérdésére: Mit olvassak? – „*Könyv könyvet nyit fel*” – mondta egy római bölcselő. Nem minden gyereknek jut azonban eszébe, hogy *mind* elolvashatja a Kincskereső szerzőinek neki szóló műveit, hogy magáénak érezze a Kincskereső könyvajánlásait, nem gondol arra, hogy milyen eszközöket használhat a Rejtényfejtők Klubjában.

Nemcsak irodalomórakon, irodalmi szakkörön, hanem *az iskolai és a közművelődési gyermekkönyvtárban* is elvezethetjük a gyerekeket a Kincskereső értő olvasásához.

A könyvtári foglalkozások célja, hogy minél több irodalmi alkotással, minél több hasznos tudnivalóval gazdagodjanak a gyerekek, miközben bevezetjük őket a könyv- (folyóirat) és a könyvtárhasználat alapjaiba. A könyvtár foglalkozásain megismerkednek a gyerekek a *kiadványfajtákkal*, a különféle könyvekkel és folyóiratokkal, megtanulják célszerűen használni a *kézikönyveket*, tájékozódnak a *szabadpolcon*, használják a *katalógusokat*, a *könyvajánlásokat*, bibliográfiákat is megismerve önállóan választanak olvasnivalót a könyvtárban.

A kiadványok szemléltetésének és a könyvtári eszközhasználat gyakoroltatásának módszertani alapformája a *gyerekek alkotó aktivitására alapozott feladatmegoldás*, amelynek munkaeszköze maga a *könyv* vagy a *folyóirat*, a legalkalmasabb színtere pedig a *könyvtár*.

A *Kincskereső* is kedvelt munkaeszközünk a könyvtárhasználati gyakorlatokon. Előnye minden más könyvvel vagy újsággal szemben az, hogy megfelelő példányszámban beszerezhető, s így minden gyereknek kézbeadható. Irodalmi anyaga pedig természetesen szerencsésebb a tananyagnál, de kedvezőbb a gyerekek szórt, szerteágazó érdeklődésénél is. Bármelyik rovata konkrét programot nyújt a könyvtárhasználati gyakorlatokhoz. Sokszor a Kincskereső egyetlen számának anyaga is elégséges a könyvtárhasználat valamennyi elemének a szemléltetésére, a tanulók motiválására és aktivizálására. Változatos és gazdagabb a foglalkozásunk, ha a Kincskereső különböző számai alapján differenciáljuk munkánkat: egyéni és csoportfeladatokat oldunk meg a gyerekekkel belőlük a könyvtárban.

A Kincskereső didaktikai felhasználásának könyvtári lehetőségeit az 1977-es évfolyam 1. számának anyagával szemléltetem. (Csoportmunka tervezéséhez legalább 5–6 példány szükséges – nálunk jár is a könyvtárnak ennyi példány belőle –, a gyerekek is behozhatják azonban saját példányaikat, úgy könnyebben megy a munka.)

A könyvszárnyú madár

Ismerkedés a folyóiratokkal, jellegzetesen a Kincskereső című, gyermekeknek szóló irodalmi folyóirattal. (L.: a Könyvszárnyú madár című írást = Kincskereső, 1977. 1. sz. 41. l.) Minden korosztályban kezdeményezhetünk beszélgetést a folyóiratokról. Sorolják föl a gyerekek az általuk ismert folyóiratokat és újságokat. Keressék meg őket a könyvtárban, és egyenként tanulmányozzák őket. Fedezzék fel maguk a folyóiratok és a

könyvek közötti különbséget. Vezessük rá őket az időszaki és az egyszerű kiadványok jellemzőire. Válaszolhatnak még a következő kérdésekre: Évente hány alkalommal jelenik meg a Kincskereső? Hol lehet megvásárolni? Hogyan lehet előfizetni? Kinek a folyóirata? Hol és kik szerkesztik? Ezekre a kérdésekre megtalálják a választ a folyóirat belső borítóján. Ennél fontosabb azonban, hogy megismerjék a folyóirat *rovatait*. Mi az a rovat? A Kincskereső mellett figyeljék meg pl.: a Pajtás vagy az Élet és Tudomány állandó és alkalmi rovatait. Milyen cikkek, versek, elbeszélések, könyvajánlások, rejtvények jelentek meg a Kincskereső 1977-es első számában? Csoportmunkában részletesen is megismerkedhetnek a gyerekek az egyes írásokkal, majd beszámolhatnak róla a közösségnek.

Egy teljes foglalkozást szánhatunk a Kincskeresővel való ismerkedésre, de ez bevezetője is lehet más foglalkozásoknak is. A következőkben sorra vesszük ezeket a lehetőségeket.

A kézikönyvtárba látogat a Rejtvényfejtők Klubja

A *Találkozhattak-e?* (= Kincskereső, 1977. 1. sz. 47. l.) típusú rejtvényeket a leggyorsabban a *kézikönyvekkel* lehet megoldani. Ennek a rejtvénynek az előnye, hogy az *általános lexikonok* (Kislexikon, Új magyar lexikon, Mindenki lexikona) mellett használhatják a gyerekek a Magyar életrajzi lexikon, a Ki kicsoda című szintén lexikális szerkezetű kézikönyvet, a Magyar irodalmi lexikont, Zenei lexikont és a Művészeti kislexikont is, tehát a *szaklexikonokkal* is ismerkednek a megoldás kapcsán.

A rejtvény: Találkozhattak-e Michelangelo Buonarroti és Mátyás király; II. Rákóczi Ferenc és Nagy Péter cár; Bonaparte Napoleon és Petőfi Sándor; Liszt Ferenc és Richard Wagner; Giuseppe Garibaldi és Szamuely Tibor, tehát lehetőséget ad az általános és a szaklexikonok jellemzésére. Ha a Kincskereső ugyanezen számának előző oldalára pillantunk, *Szilágyi Ferenc: Kalauzok és kalózkodók* című ismertetése pedig egyenesen a magyarázó, illetve a szófejtő szótárak szemléltetésére indít minket. Hogyan derítette ki a szerző a két szó rokonságát? Járjunk utána: vegyük kézbe a Magyar értelmező kéziszótárt és a Magyar nyelv történeti etimológiai szótárát! Utóbbi csak a 7–8. osztályban, a kéziszótárt már az általános iskola 3. osztályában kézbeadhathatjuk. Kideríthetjük ugyanígy a kézikönyvekből, hogy ki volt Kazinczy Ferenc és milyen nemzetiségű volt Wilde, Oscar. Szinte valamennyi cikkel kapcsolatban tehetünk föl olyan kérdést, amelyet a *kézikönyvtárban* oldhatunk meg.

Maga a fenti rejtvény több lehetőséget is rejteget. Az életrajzi adatok felkutatása után kérhetjük arra is a tanulókat, hogy jellemezzék ezeket a személyiségeket; tehát figyelmesen olvassák el a róluk szóló szócikket a lexikonban; vagy – amennyiben lehetséges – gyűjtsék össze, jegyezzék föl híresebb műveiket vagy a róluk szóló írásokat (l. a lexikoncímszók végén levő irodalomjegyzéket). Azt a kérdést is feltehetjük, hogy milyen műveket találunk ezektől a szerzőktől az iskolai vagy a gyermekkönyvtárban, gyűjtsék össze ezeket a *szabadpolcon*.

Tájékozódjunk a szabadpolcon!

A Kincskereső 1977/1-es számában *Csoóri Sándor* versei tetszenek a nagyobbaknak, a kisebbek pedig *Horgas Bélától* szeretnének több verset is olvasni. Mások Wilde, Oscartól vennének szívesen kézbe más olvasnivalót is. Hol találhatunk tőlük könyvet a könyvtárban? A *szabadpolcon*. Minden iskolai és gyermekkönyvtárban az olvasók egy helyen találják a *szabadpolcon* egy-egy szerző valamennyi művét. A szépirodalmi könyv-

vek – témájuktól függően – szoros ábécében állnak a polcon. Külön találhatóak a versek, a mesék, az állattörténetek, a történelmi regények, a gyermekekről szóló könyvek stb. Az ismeretterjesztő könyvek is témájuk szerint kerülnek a polcra aszerint, hogy a természetről, a technikáról, művészetről vagy más témáról szólnak. Veresköteteket tehát a *Versek* csoportjában, meséket a *Mesék*-nél (Wilde, Oszár; Boldog hercegét is ott) keresnek a polcon, a népi játékok (=Kincskereső, 1977. 1. sz. 26-29. l.) irodalmát pedig a *Játékoskönyvek* között találjuk.

Minden szerzőtől kereshetnek könyvet a gyerekek a szabadpolcon. Annyit kell eldönteniök magukban mielőtt a polcokhoz indulnak, hogy szépirodalmi vagy ismeretterjesztő könyvekre van-e szükségük. A Kincskereső főleg szépirodalmi bűvárkódásra serkenti őket, bár mint láttuk, pl. a népi játékok irodalma vagy Rákóczi Ferenc, esetleg Napoleon iránti kíváncsiságuk az ismeretterjesztő könyvek polcaihoz is elvezeti őket. Egyet jegyezzenek meg a gyerekek a szabadpolc használatával kapcsolatosan: a polcon csak az a könyv lehet ott, ami megvan a könyvtárban és amelyet mások még nem kölcsönöztek ki. Néhány könyv a raktárban is lehet. Hogyan tájékozódhatunk a könyvtárban meglévő könyvekről?

Használjuk a katalógust!

A katalógus felsorol minden könyvet, ami megvan a könyvtárban. A katalógusban kis cédulák helyettesítik a könyveket. A cédulák föltüntetik a könyvek legfontosabb adatai mellett azt is, hogy a könyv hol, melyik állványon található a szabadpolcon. A Kincskereső 1977. 1. száma Nagy István: Réz Mihályék kóstolója című könyvét ismerteti a gyerekeknek. Többen szeretnék elolvasni. Megnézhetik a *betűrendes katalógusban*, a szerző nevénel, hogy megvan-e a könyvtárban. Ha megtalálták a katalógusban a róla szóló cédulát, a cédulán található jelzés a *Gyermekvilág* című polchoz kalauzolja majd őket, ahol a könyvet is megtalálják.

A katalógus akkor is segít a könyvkeresésben, ha a gyerekek csak annak címére emlékeznek. A Magyar népi gyermekjátékok (1977/1. sz. 26. l.) című könyvet cím szerint is megtalálják a katalógusban, de ha egyetlen játékoskönyv címére és szerzőjére sem emlékeznek, a *témakatalógus* (szakkatalógus) ezen a gondon is átsegíti őket. Itt együtt találják egy-egy téma irodalmát.

A katalógustól az út visszavezet a polcokhoz, magát a könyvet onnan vehetik le a gyerekek. Ha a könyv nincs ott? Akkor már kikölcsönözték. Kérhetik előjegyzését a könyvtárostól.

Mit olvassunk?

Ez a kérdés alkalmas arra, hogy elvezesse tanulóinkat az értő könyvválasztás eszközeihez: a könyvjegyzékhez (bibliográfiához). A bibliográfiahasználat, mint az irodalmi tájékozódás eszköze ebben az életkorban – s a fiatalok nagy részénél később is – túlzott követelménynek látszik. Valójában e követelmény nem túlzás, ha *fokozatosan* vezetjük el a gyerekeket használatához. S e fokozatos bevezetés kiindulópontja éppen a rövid szövegek (folyóiratcikkek) *rejtett könyvajánlásainak* felfedeztetése lehet. Ilyen pl. Kovács Ágnes: Ki népej vagytok c. cikkének rejtett ajánlása a népi gyermekjátékok irodalmából; Kincskereső, 1977/1. sz. 26. l. Második lépésként a folyóiratok *könyvismertető rovataira* hívjuk fel figyelmüket. Melyik rovatban találunk a Kincskeresőben elsősorban könyvajánlásokat? „Könyvek között”; „Néhány szerzőnkről”; A Kincskereső Csoóri Sándornál (Lázár Ervinnél, Janikovszky Évánál) vagy más írónál c. írásai is

fokozottan felhívják a figyelmet az író életművére. De a Kincskereső valamennyi írása *felbívás*: ezektől a szerzőktől olvassatok, tőlük keressetek könyveket a könyvtárban.

Ezt a lehetőséget használhatja ki az olvasáspedagógia, mikor a gyerekeket arra ösztönzi: készítsenek maguk is önmaguknak *könyvjegyzéket*, vagyis *olvasási tervet*.

A könyvjegyzék alapján történő irodalomkeresés a könyvhasználatnak új, tudatosabb szintjét jelenti. A jegyzéken szereplő könyveket ui. meg kell találnunk a könyvtárban. Ehhez a katalógus segítségét kell igénybevennünk. Ha viszont a katalógus azt jelzi, hogy a keresett könyv nincs meg, (a szerényebb állományú iskolai könyvtárakban ez gyakran előfordul), akkor más könyvtárhoz kell fordulnunk, pl. a közművelődési gyermekkönyvtárhoz, onnét pedig majd a felnőttkönyvtárba vezet az út. A fiatal ezzel tudatos könyvtárhasználóvá válik.

Ezzel végig is tekintettük a teljes irodalomhasználati, könyvtárhasználati folyamatot. Egyetlen szám példáival kívántam illusztrálni a könyvtárhasználati képzés didaktikai elemeit, melyekhez a Kincskereső páratlan motivációs bázist nyújt.

Bármely irodalmi mű vagy szemelvény forrásává válhat a további olvasásnak, könyvtári búvárkodásnak. A Kincskereső ilyen jellegű felhasználásával az olvasás igényének egész láncolatát indíthatjuk el tanítványainkban.

KÖNYVHASZNÁLATI GYAKORLAT

az általános iskola 7. osztályos tanulóinak

Színhelye: Bármelyik közművelődési gyermekkönyvtár vagy iskolai könyvtár.

Munkaeszköz: A Kincskereső 1976-os évfolyama és az 1977-ben megjelent számai.

Módszer: A Kincskereső munkáltató használatára épülő feladatmegoldás frontális, egyéni és csoportmunkában.

Céltűzés: A Kincskereső c. folyóirat elemző *megismerése*, könyvtári segédeszközökkel történő feladatmegoldás útján.

Előzmény: A tanulók a 7. osztályban már ismerik a könyvtár rendjét, önállóan tájékozódnak a szabadpolcon, ismerik a katalógusokat.

Időtartam: A foglalkozásra tervezett feladatok körét tetszés szerint szűkíthetjük-bővíthetjük. Az egyes feladatokon belül ezért jelölök majd egy minimális és egy kiegészített programot. Kiegészítésként pótfeladatokat is közlök. A szűkebb program 45 perc alatt, a bővebb 90 perc alatt végezhető el olyan 7. osztályos gyerekekkel, akik nem első alkalommal dolgoznak könyvtárban.

A következőkben részletesen ismertettem foglalkozáshoz hasonló bemutató foglalkozást vezettem a ceglédi közművelődési gyerekkönyvtárban a Tácsics Mihály Ált. Iskola 8. osztályos tanulóival.

A tanulókat csoportokra osztva leültetjük a könyvtárban. Legfeljebb hat, 4-6 tagú csoporttal dolgozunk. Kívánatos, hogy a tanulók helyükről könnyen elmozdulhassanak, és jól hozzáférhessenek a kézi könyvtárhoz, a szabadpolchoz, a katalógusokhoz.

Szétosztjuk a gyerekek között a Kincskereső 1976-os évfolyamának számait. (Foglalkozásom időpontjának megfelelően: az 1977/1. számot is.) Jó, ha két sorozatot is használhatunk; ez a könyvtárak közötti együttműködéssel biztosítható. Ha kézikönyvekkel jól ellátott könyvtárban dolgozunk, minden asztalra tegyünk egy általános lexikont és a Magyar értelmező kéziszótárt.

Bevezetés

Hangulatkeltés: beszélgetés a tanulók olvasmányairól, a Kincskeresőből nyert irodalmi emlékeikről. A Kincskereső új köntösben: ismeritek-e a könyvszárnyú madarat? Melyik borító tetszett jobban? Miért? Mit fejzenek ki a borító rajzai? Kiknek szól a Kincskereső?

Milyen írásokat közöl? Milyen rovatai vannak? Mely szerzők írtak leggyakrabban az előző évfolyamban?

Ismerjük meg jobban a Kincskeresőt!

Egy folyóiratot akkor ismerhettek meg legjobban, ha minél többet olvassátok, forgatják, dolgoztok belőle.

Milyen rovatai vannak a Kincskeresőnek?

A tanulók megpróbálják emlékezetből, szóban elmondani. Mégsem teljes a felsorolásuk.

Feladat:

Gyűjtsétek össze a Kincskereső visszatérő rovatait az 1976-os évfolyam alapján:

Állandó rovatok:

Alkalmi rovatok:

.....
.....
.....
.....

Jellemezzétek az egyes rovatokat!

1. csoport	2. csoport	3. csoport	4. csoport	5. csoport
Testvérműzsák	Irodalmi séták	Könyvek között	Rejtvényfejtők klubja	A szerkesztő asztala
.....
.....

Egyéni feladat: Egy tanuló nézzon utána az értelmező kéziszótárban a „rovat” szó pontos jelentésének.

A csoportmunka után a tanulók a tanár (könyvtáros) kérdésére szóban is felsorolják az évfolyam állandó és alkalmi rovatait. Minden csoport részletesen ismerteti egy-egy rovatot.

Ismerkedjünk meg közelebbről a Kincskereső írásaival!

Gyűjtsük össze közösen, hogy az 1976-os évfolyamban kiktől jelentek meg versek, cikkek és egyéb írások.

Feladat:

Készítsünk közösen tartalomjegyzéket!

Nem érkezett meg a Kincskereső 1976-os évfolyamának tartalomjegyzéke. Jó lenne, ha elkészítenénk ezt a tartalomjegyzéket, hogy jobban eligazodjunk majd a bekötött évfolyamban.

Minden csoport írja föl külön-külön cédulákra, hogy a nála levő számokban milyen versek, elbeszélések, könyvajánlások, rejtvények és cikkek jelentek meg.

A csoportvezetők majd gyűjtsék össze témánként az anyagot, és sorolják betűrendbe a cédulákat:

1. csoport	2. csoport	3. csoport	4. csoport	5. csoport
versek	elbeszélések	könyvajánlások	rejtvények	az Édes anyanyelvünk cikkei
.....
.....

Megjegyzés: Minden cédulára írjátok rá az íráskor *szerzőjét és címét!* Azt is írjátok rá, hogy a Kincskereső melyik évfolyamában, melyik számban és hányadik oldalán jelentek meg.
Pl.: Horgas Béla: Az én cirkuszom = Kincskereső, 1977. 1. sz., 1-2. l.

Végül átvesszük a csoportoktól a Kincskereső 1976-os évfolyamának betűrendbe sorolt anyagát. A gyermekek munkáját valóban felhasználhatjuk az éves tartalomjegyzék elkészítéséhez, a későbbiekben megkönnyíti majd munkánkat.

Látogassunk el a Rejtvényfejtők Klubjába!

A rejtvényfejtés célravezető eszközeiről beszélgetünk a gyerekekkel. Minden csoport megold egy-egy rejtvényt a Kincskereső 1975/1976-os rejtvényeiből. A feladatok összeállításának szempontja, hogy a könyvtárhasználati folyamat minden eleme képviselve legyen a gyerekek munkájában. Az egyik csoport a kézikönyvekkel, a másik a szabadpolcon, a harmadik a katalógusokkal stb. dolgozzék. Az egyik csoportnak magunk állítunk össze rejtvényt a Kincskereső anyagából, hogy a *könyvajánlások* se maradjanak ki a közös munkából.

A csoportfeladatok megoldása előtt összeszedjük az asztaloktól a Kincskeresőket. A rejtvényeket az eredeti számból oldják meg a tanulók.

III. sz. munkalap

1. csoport

Oldjátok meg közösen a Kincskereső 1976. 2. számának 32. oldalán megjelent „Ugyanabban az évben” című rejtvényét!

.....

.....

Kiegészítő kérdés (csak akkor oldjátok meg, ha marad időtök): Nevezzétek meg a rejtvényben szereplő íróknak a műveit is!

Ez a feladat elsősorban a *kézikönyvtár* segítségével oldható meg. (Általános lexikon, Magyar irodalmi lexikon, Világirodalmi kisenciklopédia.)

III. sz. munkalap

2. csoport

Oldjátok meg közösen a Kincskereső 1975. 2. számának 32. oldalán megjelent „Irodalmi állatker” című rejtvényét!

.....

.....

Kiegészítő feladat: Hozzatok el a szabadpolcra a rejtvényben szereplő könyveket!

Ez a feladat a *kézikönyvtár*, a *szabadpolc* és a *katalógus* használatával oldható meg. A helyes megfejtéshez a könyvekbe is be kell tekinteniök.

III. sz. munkalap

3. csoport

Oldjátok meg közösen a Kincskereső 1976. 4. számának 32. oldalán megjelent „Keresd a párját” című rejtvényét!

.....

.....

Kiegészítő feladat: Vegyétek le a szabadpolcra ezeket a könyveket!

Ez a feladat a *betűrendes katalógus* használatával oldható meg.

III. sz. munkalap
4. csoport

A Kincskereső 1975. évi 1. számának rejtvényei (32. l.) „színes kérdéseket” tesznek fel. Oldjátok meg őket!

.....
.....

Kiegészítő kérdés: Tudtok-e Ti is hasonló „színes kérdést” feltenni?

Pl.: Milyen könyvek jelentek meg az ún. „Színes könyvek”-sorozatban?

Ki a szerzője a „Kék madár” című könyvnek? (Két helyes válasz is lehetséges.)

Ez a feladat a *katalógusokkal* oldható meg.

III. sz. munkalap
5. csoport

Az úttörőcsapatban a következő feladatot kapjátok: ajánlatok rendszeresen szépirodalmi könyveket a 6. osztályos fiúknak. Ilyen feladatot nem bízhattok a véletlenre. A Kincskereső melyik rovata segítheti munkátokat?

.....

Készítetek közösen ajánló jegyzéket a Kincskereső 1976-ban megjelent könyvajánlásaiból! Válogassatok az ismertetésekből: csak olyan címeket írjatok ki, amelyek 6. osztályos fiúk olvasmányai lehetnek!

Írjátok föl külön-külön cédulákra a Kincskeresőben talált művek szerzőjét és címét! A különálló cédulákat majd soroljátok betűrendbe a szerzők nevének figyelembevételével!

Kiegészítő feladat: Állapítsátok meg, hogy a céduláitokon szereplő könyvek megvannak-e ebben a könyvtárban!

Ez a feladat a Kincskereső 1976-os évfolyamának és a *katalógusok* használatával oldható meg.

A feladatok megoldásához 12–15 perc szükséges, a kiegészítő feladatokkal legfeljebb 20 percet vesz igénybe.

Az eredményeket megbeszéljük az egész csoporttal, különösképpen kidömböritjük, hogy milyen segédeszközökkel dolgoztak eredményesen a tanulók. Felhívjuk a figyelmüket arra, hogy rendszeresen küldjék be megoldásaikat a Kincskereső Szerkesztőségébe. A legjobban dolgozó csoportokat – lehetőség szerint – díjazzuk, a kollektíva munkáját megdicsérrjük. Ha szívesen dolgoznak a gyerekek és az időnk is megengedi (pl.: 2 órás foglalkozásokon) még kaphatnak egy-egy összetett feladatot a tanulók. Ezekhez is szeretnék egy-egy példát felsorolni.

IV. sz. munkalap

1. csoport

A Kincskereső 1977. 1. számában olvasható egy Wilde, Oscar elbeszélés. Mi ennek az elbeszélésnek a címe?

.....

Jelent-e meg ennek a szerzőnek más műve magyarul? Mi a címe? Mikor jelent meg és melyik kiadó kiadta?

.....

.....

IV. sz. munkalap

2. csoport

A Kincskereső 1976. 1-es számában olvasható Vargha Balázs cikkét a „Szócsaládok”-ról. Cikkének utolsó két bekezdésében Titeket is kutatásra buzdít. Kutassátok tovább Vargha Balázs vizsgálódásait!

.....

.....

IV. sz. munkalap

3. csoport

A Kincskereső 1977. 1-es számának egyik cikke Kazinczy emléversenyt, Kazinczy-díjat, Kazinczy-érmet, Kazinczy-jelvényt emleget.

Ki volt Kazinczy Ferenc?

.....

A Kincskereső 1976. évf. 9. számában egy rejtély foglalkozik a Kazinczy-díj alapítójával. Fejtsétek meg ezt a rejtélyt, és olvassátok el a fent megjelölt cikket! Ennek alapján válaszoljatok a kérdésre:

Kicsoda és mikor alapította a Kazinczy-díjat?

IV. sz. munkalap

4. csoport

Milyen könyvek vannak a könyvtárban a magyar népi gyermekjátékokról?

A Kincskereső 1977. 1. számában tájékozódhattok arról, hogy milyen könyvek jelentek meg erről a témáról. Írjátok össze a megfelelő könyvajánlásban megjelölt címeket! Derítsétek föl, hogy melyek vannak meg közülük a gyermekkönyvtárban!

A Kincskereső 1977. évi 1. számában részletesen olvashattok a magyar népművészetről, népi hagyományokról.

Pontosan miről (mely témákról) szól a Kincskereső rovata?

Ha még részletesebben akartok megismerkedni a néphagyományokkal, több könyvben is olvashattok róluk. „A természetbúvárok könyvespolca” című sorozat egyik kötete is ezzel foglalkozik.

Mi a címe ennek a kötetnek?

Kik a szerzői?

Mikor jelent meg?

A megoldások megbeszélésénél a helyes eredmény megerősítése mellett az eszközhasználat változatait is felszínre hozzuk.

Végül buzdítjuk a gyerekeket a Kincskereső olvasására és hasonló könyvtári búvárkodásra. Búcsúzóul is föladhatsz egy rejtvényt, amelynek megoldását elküldhetik a könyvtár címére. Például:

Egyéni feladat foglalkozáson kívüli munkálkodásra.

Fölolvassuk Nemes Nagy Ágnes: Ladogai pagoda című versét.

Feladat:

Hol a Ladoga-tó?

Mit jelent a „laboda” szó?

Mely magyar költő verseiben szerepel még a „laboda” szó? (Nemes Nagy Ágnesén kívül még 2–3 lehetséges megoldás lehet.) Olvassátok el a Kincskereső 1976-ban megjelent egyik számában a Nemes Nagy Ágnesről szóló riportot és az 1977. 1. számban szereplő ismertetést Brasnó Istvánról. E két írás elolvasása is hozzásegít a megoldáshoz.

KUNOSS JUDIT

Győr

Korszerűsítési törekvések a 3. osztályos fogalmazástanításban

„A holnap olyan lesz, amilyen a ma alkotása.”
(Szent-Györgyi Albert)

Az alsó tagozatos anyanyelvi nevelés egyik igen fontos részterülete a fogalmazástanítás. Fontossága ellenére mégis e területen tapasztalható a legtöbb ellentmondás, metodikai probléma, nehézség, megrögzült és idejétmúlt pedagógiai gyakorlat, szemléletmód. „... szakfelügyelői jelentések, felmérések, saját iskolalátogatásaink figyelmeztettek arra, hogy a fogalmazás az az alsó tagozatos anyanyelvi tárgy, amelyben az oktatás eredményessége a legkevésbé kiegyensúlyozott.”¹ Számos cikk és tanulmány szól arról a problémáról, hogy az alsó tagozatos tanulók írásbeli fogalmazásai egyhangúak, szürkek, túl szabványosak, élmény- és érzelmszegények, hiányzik belőlük az egyéni íz.

A fenti problémák okait sokan elemezték már, és fogalmazástanításunk „bajainak” forrásaként a következőket említik meg: